

Geliş/Received: 27/01/2024

Kabul/Accepted: 26/02/2024

Araştırma Makalesi / Research Article

ISSN: 2547-9725

KUŞAKLARA GÖRE KRİPTO VARLIKLARIN İNCELENMESİ*

Ayşe Nur BUYRUK AKBABA**

Melek Nur ALMA***

Öz

Kripto varlıklara yatırım, son zamanlarda yatırımcılar için ilgi çekici ve tercih edilir olmuştur. Kripto varlıklar, teknoloji tabanlı uygulamalara dayanan dijital varlıklardır. Elektronik ortamda transfer edilen, depolanan, ticaretinin yapıldığı, blokzincir teknolojisinin söz konusu olduğu dijital uygulamalardır. Yatırım tercihlerinde kuşaklar önemlidir. Yatırımcının profili, bilgi düzeyi, teknolojik uygulamaları kullanma düzeyleri gibi durumlarda kuşakların etkisi olabilmektedir. Bu araştırma ile kuşaklara göre yatırımcıların, kripto varlıklara yatırımlardaki tercihleri, etkisi ve algılarının ne yönde olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla kripto varlıkların kuşaklar üzerindeki etkisi ve Türkiye'deki kripto varlık algısı değerlendirilmiştir. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmış, katılımcılara anket uygulaması yapılmıştır. Örneklem basit tesadüfi yöntemle seçilmiş, toplanan veri, SPSS programı ile analiz edilmiştir. Araştırmanın ana kütlesi 18 yaş ve üzeri bireylerdir. Araştırma kısmında elde edilen verilere, demografik bulgulara yer verilmiş, güvenilirlik analizi, anova, t testi ve korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre kripto varlıklara yatırım başlangıçta tercih edilir olmuş daha sonralarda güvensizlik tercih edilirliliği etkilenmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde değişkenler arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kuşaklar, Kripto Varlık, Kripto Para, Yatırım.

JEL Kodu: M10, M19, M40.

* Bu çalışma Doç. Dr. Ayşe Nur Buyruk Akbaba danışmanlığında hazırlanan "Kuşaklara Göre Kripto Varlıklarının İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

**Doç. Dr., Bitlis Eren Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Muhasebe Finansman ABD, abuyruk@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4940-7138

*** Yüksek Lisans Öğrencisi, Bitlis Eren Üniversitesi, Lisansüstü Enstitüsü, İşletme ABD, meleknur.1453.alma@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8690-5251

Analysis of Crypto Assets By Generational

Abstract

Investing in crypto assets has been interesting and preferred for investors lately. Cryptoassets are digital assets based on technology applications. It is a digital application using blockchain technology that is transferred, stored and traded electronically. Generations have an impact on the investor's profile, level of knowledge and use of technological applications. This research aims to determine the preferences, impact and perceptions of investors according to generations in investing in crypto assets. For this purpose, the impact of crypto assets on generations and the perception of crypto assets in Turkey have evaluated. Quantitative research method has used in the study and a survey has conducted with the participants. The sample has selected by simple random method and the data collected with the survey technique has analyzed with the SPSS. The main population of the research is only individuals aged 18. It is the analysis according to perceptual, investment, internet and transaction. Demographic findings, reliability, anova, t test and correlation analysis have conducted in the research. According to the results of the research, investment in crypto assets has initially preferred but it hasn't preferred due to insecurity. When evaluated in general it has determined that there has a significant relationship between the variables.

Keywords: Generations, Crypto Asset, Crypto Currency, Investment.

JEL Codes: M10, M19, M40.

1. GİRİŞ

Günümüzde dijital transformasyonun hız kazandığı bir devirde hayat sürmekteyiz. Bu dönüşüm sürecinde alışılmış mali yöntemlerin yerini dijital varlıklar ve kripto para birimleri almaktadır. Kripto varlıklar, blok zinciri teknolojisiyle desteklenen ve anonim olan bir yapıda prosedür gören dijital para birimleridir. Bu yeni kuşak varlıklar alışılmış mali yöntemlere kıyasla birçok avantaj sunmaktadır fakat aynı zamanda çeşitli tehlikeleri de beraberinde getirmektedir.

Kuşaklara göre yatırım önemlidir. Her bir kuşağın profiline göre yatırım tercihleri değişebilmektedir. Kuşaklar arasında değişiklik gösteren toplumsal, iktisadi ve teknolojik nitelikler, kripto varlıkların içselleştirilme seviyesini etkileyebilmektedir. Genç nesillerin dijital teknolojilere ve yeniliklere hayli alaka duyması kripto varlıkların gençler arasında sık kullanılmasına öncülük etmektedir. Bu durum kripto varlıkların kuşaklar arasında hangi yolla ayrılaştığını ve her kuşağın bu varlıklara yönelik tavrını anlamak için önemli bir konjektür sağlamaktadır.

Çalışmanın gayesi, kuşaklara göre kripto varlıklarının içselleştirme düzeyini, katılımcıların hangi kuşak grubuna dahil olduğu belirlenerek, bu kuşaklara göre kripto varlıklarının ne derece tercih edildiğini ortaya koymak, algısal, yatırım, internet, işlem ve güvenilirliğinin boyutunun belirlenmesini analiz etmektir. Bu hedef doğrultusunda, farklı kuşaklara ilişkin kişiler üzerinde anket çalışmaları yapılmış ve erişilen datalarla istatistiksel analizler değerlendirilmiştir. Araştırma neticesinde, kripto varlıkların kuşaklar arasında nasıl farklılaştığına dair bir anlayış sağlanmış ve istikbaldeki benimsenme eğilimlerini öngörmemize yardımcı olmuştur.

Bu çalışmanın mali kuruluşlar, yatırımcılar ve kişiler için mühim bir referans olacağı, kripto varlıkların kuşaklar arasındaki farklılıklarını anlamamıza yardımcı olacağı üzerinde durulmaktadır. Çalışmada; kavramsal bilgilere, literatür çalışmalarına, araştırmaya, araştırma sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiş ve önerilerde bulunulmuştur.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde kavramsal bilgiler ele alınmıştır. Kuşak, para ve kripto para kavramlarına yer verilmiştir.

2.1. Kuşak Kavramı

Kuşak kavramının kaynağı Antik Yunanca olan “genesthai ve genos” kelimelerinden gelmektedir (Joshi vd., 2011: 179; Lub vd., 2014: 39; Lyons, 2003: 87). Strauss ve Howe (1991) göre kuşak, insanlığın var oluşuyla başlayan ve hududunun yaşlıları tarafından belirlendiği bir kohort grubudur. Yazınlarda yer alan kuşak kavramının bazıları: “Benzer hadiseleri, benzer dönem aralığında yaşayan kişiler topluluğu” (Ryder, 1965: 843-861); “Belirli zaman aralığında yaşamış, çağın olaylarına hakim ve benzer görüşlere sahip bireyler grubu (Zemke vd., 2000); “Zaman aralığı aynı olan, kültürel, sosyal, siyasal ve ekonomik olayları yaşayan bireylerin oluşturduğu topluluk (Altuntuğ, 2012: 203-212); “Kritik olaylara şahit olmuş, yaşadıkları mekân ve yakın çevresi ile benzer düşünce sistemine sahip, yaş aralığı birbirine yakın kişilerin oluşturduğu topluluk (Kupperschmidt,

2000: 65-76); “Dünya olayları, ekonomi, doğal afetler, siyaset ve popüler kültürün ortak tecrübelerini yaşayarak öğrenen, benzer özellikler taşıyan insan grubudur (Smith & Clurman, 1997).

Kuşakların sınıflandırılması birçok şekilde yapılmıştır. Harfler şeklinde sınıflandırılması Douglas Coupland tarafından, 1991’de yazılan “Generation X: Talesfor an Accelerated Culture (X Kuşağı: Hızlanan Kültür için Masallar)” adlı romanında ele almıştır. Daha sonra yapılan çalışmalara da bu roman yön vermiştir. X, Y, Z ve A (Alfa) kuşağı gibi sınıflandırmalar yapılmıştır (Büyükhelvacıgil, 2021: 22).

Kuşakların sınıflandırılması;

- Sessiz (Geleneksel, Emektar) Kuşak (1945 Öncesi)
- Nüfus Patlaması Kuşağı (BabyBoomers) (1946 ile 1964 arası)
- X Kuşağı (Kayıp) (1965 ile 1979 arası)
- Y Kuşağı (Zoomers) (1980 ile 1994 arası)
- Milenyum Kuşağı (Dijital) (1995 ile 1999 arası)
- Z Kuşağı (Çevrimiçi) (2000 ile 2009 arası)
- Alfa Kuşağı (2010 - Sonrası)

Sessiz kuşak, tek partili yıllarda, harbin yıkıcılığı olan bu dönemde Türkiye’de sağlık, ekonomik, eğitim ve nüfus göstergelerinde kötü yerededir. İnsanlar salgınlarla mücadele etmiş, çocuk doğum oranlarında da hızlı düşüşler gözlenmiştir (Demirkaya vd., 2015: 188). Bu kuşak, yoksulluk içinde hayatını devam ettirmiştir. Türkiye’de Cumhuriyet’in ilan edilmesiyle birlikte, bu kuşakta umutlar filizlenmiştir (Acıloğlu, 2021: 24). Bu dönemde ağır ekonomik krizler, işsizlik, kıtlık, fakirlik ve her şeyden önemlisi hayatta kalabilme savaşı verilmiştir (Levickaite, 2010: 171).

Teknolojik yeniliklerden uzak, teknolojik aletleri çok az kullanabilen bu kuşaktakiler, yüz yüze iletişimi daha çok sevmişlerdir (Demirkaya vd., 2015: 188). Bu kuşaktakiler taşkınlıktan uzak, kanaatkâr ve yalın bir hayat tercih etmişlerdir (Aydemir & Dinç, 2015: 867). Eski dönemlerdeki toplumsal ve ailevi ilişkilerini yüceltmiş, bağlılık duymuşlardır (Zemke vd., 2000: 39).

Nüfus patlaması kuşağı, 2.Dünya Savaşı'ndan sonra doğan 1 milyar bebekten dolayı "babyboomers" adını almıştır. Büyüme, refahın yükselişe geçmesi, mal ve hizmetlere erişim imkânını artırmıştır. Bir önceki kuşağa göre harcama ve eğlenme eğilimi daha fazladır (Kupperschmidt, 2000: 69). Savaşta kaybedilen nüfusun geri kazanılması, ertelenen çocuk sahibi olma isteklerini harekete geçirmişlerdir (Lyons, 2003: 149). İyi eğitim olanakları, yeni iş kolları, ürün çeşitliliği, iyimserlik ve geleceğe dair güven duyguları artmıştır (Smith & Clurman, 1997: 45-46). Bu dönemde savaş karşıtı söylemler artmıştır. İnsan hakları çok önemlidir (Schuman & Scott, 1989: 361). Irk eşitsizliğine karşı mücadele, kadın-erkek eşitliği, hak ve fırsat eşitliği, çevreye verilen önem bu kuşaktan bizlere geçmiştir (Strauss & Howe, 1991: 299; Twenge vd., 2010: 1120).

X kuşağı, kayıp veya geçiş kuşağı olarak da isimlendirilmiştir (Acıhoğlu, 2021: 25). 'X' ifadesinin yaygın bir şekilde kullanılmasına Douglas Coupland'ın 1991'de yazmış olduğu kitabın etkisi olmuştur (Tolbize, 2008: 3). Bu kitap, X ifadesi ile bireylerin kimlik arayışında olduklarını ve bunu bulamamalarını sembolize etmiştir. Sonrasındaki kuşaklar bu sayede Y ve Z kuşağı olarak isimlendirilmiştir. Yani X kuşağı, kuşaklararası farklılıkları ortaya çıkaran kuşak olmuştur (Büyükhelvacıgil, 2021: 33).

X kuşağı, ebeveynlerinin çalışması, boşanma oranının fazla olmasından dolayı ebeveynlerinden sadece birinin çalıştığı ortamda büyümüştür. Çocuklar, kendi başının çaresine bakmayı öğrenmiş, sosyalleşmişlerdir (Davis, 2016: 4; Marcus, 2014: 16). İki ebeveynin çalıştığı ailelerde, çocuklara yoğun çalışmanın gerektiği, cinsiyete göre rollerde eşitliğin esas alındığı gösterilmiştir (Ağlargöz, 2017: 42).

Sıcak savaş tecrübe etmemiş fakat soğuk savaş yaşamıştır. Bu dönemde televizyon yaygınlaşmış, renkli televizyona geçilmiş, bilgisayar kullanımına başlanmış, liberal ekonomiye geçişte zorluklar yaşanmış ve finansal krizlerden etkilenilmiştir (Atabay vd., 2013: 534). X kuşağı bilgisayarı kullanan ilk kuşak olmuş, teknolojik ürünleri geliştirmiş fakat teknolojiyi kullanmada, kuşakların gerisinde kalmıştır (Davis, 2016: 4).

Y kuşağı; ‘echoboom, zoomers, bilgi çağı, www ve net kuşağı isimleriyle de anılmıştır (Licata, 2007: 54). Y kuşağı, önceki kuşaklara kıyasla ekonomik koşulların daha iyi olduğu ortamda doğmuştur. Dünya çapında savaşlar ve yokluklar görmemiştir (Acıloğlu, 2021: 28). Bu kuşak internet ve bilgisayarın hayatın önemli bir unsuru olduğunu bilerek doğan ilk kuşak olma özelliği taşımaktadır (Büyükhelvacıgil, 2021: 45). İnternet, sosyal medya ve diğer teknolojik gelişmelerden anından haberdar olmuşlardır (Lyons, 2003: 182-183; Lyons vd., 2005: 65; Sherratt & Cogshall, 2010: 29).

X kuşağı gibi tek ebeveynle yaşamakta olan bu kuşağa ait bireyler vardır (Marcus, 2014: 18). Ebeveynleri aşırı korumacıdır (Glass, 2007: 100). Bu ebeveynler, çocuklarının özgüvenlerinin yüksek olmasını istemiş, sürekli çocuklarını yüreklendirmiş ve okul etkinliklerine göndermiştir (Pinzaru vd., 2016: 176). Bu kuşağın çocukları çoğunlukla mesleki eğitim veya üniversite eğitimi diploması almıştır (Yusoff & Kian, 2013: 98). Y kuşağı iş hayatına ‘mobil yakalılar’ tanımını getirmiştir (Büyükhelvacıgil, 2021: 43). Bu kuşağın temsilcileri, savurgan olmadan hayattan zevk alan, bilinçli tüketiciler olmuşlardır (Acıloğlu, 2021: 28).

Milenyum kuşağına, dijital kuşak da denilmektedir (Senbir, 2004: 26). Normal şartlarda kuşaklar bu kadar hızlı değişim göstermezler fakat günümüz dünyasında değişim ve dönüşüm çok hızlı olduğu için bu ara kuşak meydana gelmiştir (Seçkin, 2005: 112).

Z kuşağı, internet tabanlı kuşak, her daim çevrimiçi kuşak veya gelecek kuşak olarak isimlendirilmiştir (Levickaite, 2010: 173). Doğdukları andan itibaren teknolojiyle iç içedirler. GSM tabanlı kuşak olmaları beklenmektedir. Temel iletişim şekilleri anlık mesajlaşmadır (Adıgüzel vd., 2014: 17). Hayat boyu öğrenme neslidirler. Çok diplomaları olmaları beklenmekte ve kişisel gelişimi fazlasıyla önemsemektedirler. İş hayatına henüz çok azı katılım sağlamıştır (Acıloğlu, 2015: 31).

Kendinden önceki kuşakların çevreye zarar verdiklerini görmüş, korumacı davranış sergilemişlerdir (Özel, 2017: 19). Bu kuşağın üyeleri yardımsever, duygusal ve hoşgörülüdür. Sosyal adalet duygusunu önemserler (Turner, 2015: 105). Aşırı

bireyseldirler. Geleceğin ‘yeni sessiz kuşağı’ olarak görülmektedir (Strauss & Howe, 1991). Her türlü çevrede teknoloji ile donatılmış olacaklar, bu ortamları tercih edeceklerdir (Bencsik vd., 2016: 93).

Alfa kuşağı; dijital ve teknolojik bir dünya şartlarında dünyaya gelmiş kuşaktır. Dijital okuryazarlığın hakim olduğu, çevrimiçi öğrenme imkanına sahip ancak öğrenme süreci uzun olan kuşaktır (Zembat vd., 2020: 762).

2.2. Para Kavramı

Para, insanların yaşam koşullarını etkileyen (Dayanan, 2021: 37), homojen ve taşınmaya elverişli olan (Paya, 1994: 15), mal ve hizmetlerin el değiştirmesinde, borç ilişkisinin bitirilmesinde kullanılan (Ünsal, 2009), değerini her daim koruyabilen (Paya, 1994: 15) devletlerin bağımsızlık ve hürriyetlerinde büyük bir anlam ifade eden bir icattır.

Paranın değişim, hesap ve değer birimi, değer biriktirme-spekülasyon ve iktisat politikası aracı olması gibi dört temel işlevi vardır (<http://www.bankalar.org/bankacilik-terimleri/>). Para; emtia, altın, gümüş, temsili, itibari, dijital ve sanal para şeklinde türleri vardır.

2.3. Kripto Varlık Kavramı

Kripto, “crypto” ve “currency” kelimelerinin bir araya getirilmesiyle oluşmuş bir kelimedir (Turan, 2018: 2). Kriptoloji ise bir sisteme göre şifrelemedenin yapıldığı, güvenli bir şekilde alıcıya gönderildiği ve alıcıya ulaşmasıyla şifrenin çözüldüğü bilimdir. Kriptoloji iki ana ögeden oluşmaktadır. Bunlar; kriptografi ve kripto’dur (Yılmaz, 2007: 138). Kriptografi, verinin içeriğini koruyan, içeriğin başkaları tarafından okunmasını engellemek adına gizliliğini sağlayan, çözülemeyen alandır. Kripto para birimlerinde de şifreleme işlemleri söz konusudur (İşler vd. 2019: 74).

Kripto para kavramı kripto varlık kavramını kapsadığına dair düşünülse de kripto varlıkların bir bölümünü oluşturur. Kripto varlık, tokenler ve kripto paralar şeklinde sınıflandırılır. Tokenler, genel amaçlı değer transferi dışında başka transferi sağlayan kripto para olmayan varlık olarak tanımlanmaktadır

(Yüksel, 2020: 434-437). Kripto para sistemleri madencilik sisteminde yürütülmektedir. Sistemde oluşturulan bloklar madenciler aracılığı ile onaylanmaktadır (Erarslan, 2020: 30).

Kripto paralar, güvenli bir değişim ve birikim yapma imkânı sunan dijital değerlerdir. Merkezi otoriteler tarafından kontrol edilemeyen kripto para teknolojisinin kayıtları Blockchain adı verilen işlem veritabanlarında tutulmaktadır. Para değişimi Blockchain'de işlenir ve isteyen herkes tarafından incelenebilir (Onay, 2018: 471). Blockchain'in pratikte özel (izinli) ve kamuya açık (izinsiz) şeklinde iki ayrı türü vardır. İzinsiz blockchain kayıtların ağdaki tüm kullanıcılar ile paylaşıldığı, herkes tarafından izlenebilen, işlemlerin doğrulanması için kuantum hesaplama kaynaklarına sahip kullanıcılar (madenciler) tarafından güncellenebilen ve sahihsiz ve kontrol edilemez bir teknolojidir. Kripto paraların hayatımıza girmesini sağlayan teknoloji, blockchain'in bu türüdür (Onay, 2021: 192). Kripto paralar, fiziksel varlığı olmadan, yapılan işlemlerin maliyet açısından düşük maliyetli, elektronik ortamda hızlı bir şekilde para aktarımı yapılabilen para türüdür (Güngör Karyağdı ve Yolci, 2023: 6).

2009 yılında "Satoshi Nakamoto" takma ismini kullanan kişi veya grup tarafından ilk Bitcoin üretilmiştir. Bitcoinde sistem olarak PoW (proof of work) kullanılmıştır (Nakamoto, 2009). Günümüzde birçok alternatif kripto paralar (altcoin) oluşturulmuştur. Blockchain veri tabanları sayesinde kripto paraların kontrolü sağlanmaktadır (Çarkacıoğlu, 2016). Kripto paraların, halka ilk arzı "ICO" adı verilen yöntemle gerçekleşmiştir. Bu sayede yatırımcı çekmeye başlamıştır (Serçemeli, 2018: 33-66).

Kripto para sisteminin önemli yapı taşlarından biri altcoinlerdir. Açılımı "alternatif coin"dir. Blockchain teknolojisinin ve Bitcoin'in popüler hale gelmesiyle bu para birimlerinin önemi artmıştır (Sayın & Mercan, 2018: 701-711). Altcoinlerin, Bitcoin'den farkı geliştiricilerinin bilinmesidir. Bu kişilerin, bu para birimlerini yaratmalarındaki temel amaçları, Bitcoin'de eksik buldukları yanları tamamlama istekleridir. Günümüzde çok fazla altcoin para birimi piyasada bulunmakta ve her geçen gün bu sayı daha da artmaktadır.

Altcoinlerin piyasa değeri Bitcoin aracılığıyla belirlendiğinden Bitcoin’de oluşacak en küçük hareketlilik altcoinleri etkilemektedir (Aslantaş Ateş, B., 2016: 360). Başlıca kripto paralara; Bitcoin (BTC), Ethereum (ETH), Bitcoin Cash (BCH), Litecoin (LTC), Ripple (XRP), Z-Cash (ZEC), Dogecoin, IOTA örnek gösterilebilir.

3. LİTERATÜR

Gün geçtikçe yatırımcıların dikkatini çeken, alternatif yatırım aracı olmayı başaran kripto para birimleri birçok insanın portföyünde yerini almıştır. Literatürümüzde, çalışmamıza uygun çalışmalar ayrı ayrı konu başlıkları olarak incelendiğinden, yapılmış olan bu çalışmaya tam olarak uygun literatür taraması bulunamamıştır. Bu yüzden kripto para birimleri ile yapılan çeşitli çalışmalara değinilecektir.

Nakamoto (2008) makalesinde blokzincir kavramı üzerinde durmuş ve fikirlerini dile getirmiştir. Bunun yanında ilk kripto para birimi olan BTC hakkında detaylı bilgiler sunmuştur.

Halaburda & Gandal (2014) çalışmalarında, ilk önce Bitcoin, Litecoin, Peercoin ve Namecoin’in kendi arasındaki rekabetin düzeyini incelemiş sonrasında ise kullanılan borsalardaki rekabet gözlemlemiştir.

Sönmez (2014) çalışmasında, Bitcoin’in ortaya çıkışı, nitelikleri, işleyiş şekli, finans dünyasındaki yeri, Türkiye ve Dünya’da ki evrimi hakkında bilgi vermiştir.

Atik vd. (2015) çalışmalarında; 2009-2015 yıllarını baz alarak Bitcoin fiyatı ile Euro, İngiliz sterlini, Japon yeni, Avustralya doları, Kanada doları, İsviçre frankı arasındaki günlük kur fiyatlarını kullanarak, çapraz kur fiyatlarını incelemiştir.

Baek & Elbeck (2015) çalışmalarında BTC fiyatı ile S&P 500 endeksi arasında ilişki olup olmadığını ölçmek istemiştir. 19.07.2010-19.02.2014 tarihleri arasındaki günlük verileri baz almıştır. En küçük kare yöntemini kullanmıştır. Araştırma sonucunda ise BTC fiyatı ile S&P 500 endeksi arasında ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Carter (2018) ferdi kullanıcılarının, kripto paraları tercih etmedeki sebeplerini ve motivasyonlarını ve kripto paraların güven endeksleriyle olan ilişkilerini araştırdığı doktora tezinde, yatırımcıların motivasyonlarının kripto paraların devrimci özelliklerinden geldiğini, bireylerin politik ideolojilerini yansıttığını, BTC fiyatı ile güven endeksi arasında ise ilişki olmadığından bahsetmiştir.

Karaođlan vd. (2018)'nin hazırladıkları makalede ulaşılmak istenen iki amaç üzerinde durulmuştur. Birincisi Türkiye'deki bireylerin kripto para piyasasına yönelik farkındalık ile tutumu, ikincisi ise Türkiye'deki kripto parayı kullanan işletmelerin motivasyonlarının incelemesi şeklindedir. Çalışmada ankete yönelik bilgilere yer verilmiş, katılımcılara bu amaç doğrultusunda sorular sorulmuştur. Sonucunda ise katılımcıların, BTC'nin gerçek bir yenilik olduğunu ve gelecekte fazlasıyla tercih edileceğini fakat riskli bir varlık olduğunu da söylemiştir.

Phillip vd. (2018) çalışmalarında kripto para birimlerinin değişken yapılarını şartlı olarak ölçmek amacıyla 244 farklı kripto para birimlerini bir modelde birleştirmiştir. Sonuç olarak ise kaldıraç etkisi ve hataların dağılımlarının da dahil edildiği birçok eşsiz nitelikte oldukları belirlenmiştir.

Sütcü & Aytakin (2018) çalışmalarında, kripto para madenciliği yapan, alım-satımı ile ilgilenen ve bu ticareti takip eden bireylerin girişimci düzeylerini ölçmek amaçlanmıştır. Örneklem olarak Twitter kullanıcıları seçilmiştir. Katılım sağlayanların %90'ından fazlası kripto paraların, geleceğin para birimi olduğunu ve bu para birimiyle ilgilenenlerin girişimcilik puanlarının da yüksek çıktığını belirtmişlerdir.

Rouhani & Abedin (2019) çalışmasında, Twitter verilerini kullanarak sözlük tabanlı duygu analizi ile Bitcoin, Ethereum ve Litecoin hakkındaki tweetleri incelemişlerdir. Çalışma sonucunda %50'nin üzerinde Twitter kullanıcısı arasında bu paralara ilişkin pozitif görüşün hakim olduğu görülmüştür.

Yanardağ (2019)'ın, kripto paralarda yatırım kararları ve davranışsal yanılgıların etkisine yönelik hazırlanmış çalışmasının sonucunda, katılımcıların kayıptan kaçınma eğilimlerinin fazla olduğu, gelir seviyesi yüksek olan bireylerin,

finansal okur yazarlıkları da yüksekse, kripto para sahibi olma olasılıklarının yüksek olduğunu belirtmiştir.

Teker (2019); çalışmasında yatırımcıların sanal paralara karşı yaklaşımlarına yönelik bilgiler sunmuş, BTC alış ve satış işlemlerinin nasıl yapıldığı, sağladığı fayda ve zararları, sosyal medyanın kripto paralara olan rağbeti artırdığı, BTC'in gelişen bir ivme içerisinde olduğu, dünya genelinde ise tam kabul görmediği, gerçek paranın sağladığı pratikliği sağlamadığı, buradaki yatırımcı profillerinin ise risk sevmeyen kişiler olduğu ve kripto paraların fiyat oynaklığının yüksek olmasından dolayı karınında yüksek olacağından bahsetmiştir.

Świątkiewicz & Poskart (2020)'in çalışmalarında geleneksel ve kripto paraların ödeme ve mevduat aracı olarak algılanması ve kullanılmasının milletlerin apayrı tarihsel ve kültürel genlerden gelmeleri nedeniyle farklılıklar oluşturduğu neticesine varılmıştır.

Alsancak (2020); çalışmasında tüketicilerin ödemelerinde bu para birimlerini kullanımlarına ilişkin mevcut düşünce ve tutumları hakkında açıklama yapmış, katılımcılardan en az bir kripto para birimi hakkında bilgi sahibi olduğu fakat bu borsalarda işlem yapmadıkları belirlenmiştir. Online alışverişlerde büyük çoğunluğunun kripto para kullanmadıklarını, gelir seviyesi yüksek, cüzdan sahibi katılımcıların ise online alışverişlerde bu para birimlerinin kullanılmasına olumlu baktıklarını belirtmiştir.

Demiroğlu (2020) BTC ile ETH arasındaki ilişkiyi belirlemek istemiştir. 20.03.2016-23.02.2020 tarihleri arasındaki haftalık veri setlerini kullanmıştır. Yöntem olarak TodaYamamoto Nedensellik testi ve EngleGranger kullanmıştır. Araştırma sonucunda aralarında eşbütünleşmenin olmadığı, nedensellik ilişkisinin bulunmadığı belirlenmiştir.

Kurt (2021) çalışmasında Brent Petrol'un BTC ve ETH arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma yönteminde Granger Nedensellik testini kullanmıştır. 10.12.2019-01.10.2020 dönemlerini veri seti olarak kullanmıştır. Araştırma sonucunda Brent Petrol ile BTC arasında tek yönlü,

Brent Petrol ile ETH arasında ise çift yönlü ilişki olduğu belirlenmiştir.

Akay vd. (2021) çalışmalarında Binancecoin, ETH ve Ripple'ın 2020-2021 seneleri arasındaki veri setlerini kullanarak YSA ve LSTM yöntemleriyle tahminleme yapmıştır. Çalışmanın sonucunda gerçeğe en yakın değeri yapay sinir ağlarının (YSA) verdiği görülmüştür.

Uçkun & Dal (2021)'in çalışmalarının amacı, kripto para yatırımcılarının risk toleranslarının hangi seviyede olduğunun tespit edilmesi, demografik nitelikler ve yatırım profilleri açısından nasıl bir ilişki içerisinde olduğunun belirlenmesidir. Çalışmada anket kullanılmıştır. Analizler sonucunda yatırımcıların demografik özellikleri ile yatırım yaptıkları zaman, risk toleransı arasında anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Korkmazgöz vd. (2022) çalışmalarında BTC ile BİST100, BİST Mali, BİST Teknoloji endeksleri arasında ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. 01.01.2012-28.02.21 tarihleri arasındaki aylık veri setleri kullanılmıştır. Yöntem olarak ARDL sınır testi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda BTC ile BİST Mali endeksi değerlendirildiğinde her iki endeks arasında uzun dönemli bir ilişki olduğu bilgisine ulaşılmıştır. BTC endeksi BİST100 ile BİST Teknoloji endeksleriyle değerlendirildiğinde herhangi bir ilişki bulunamamıştır.

Yapılan literatür çalışmaları incelendiğinde kuşaklara göre kripto varlıkların incelenmesine yönelik doğrudan bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Bu çalışma ile alana katkı sunulması planlanmaktadır.

4. ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın amacı, evreni, kullanılan yöntem bulgular ve değerlendirilmesine yönelik analiz hakkında bilgiler sunulmuştur.

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çalışma ile katılımcıların hangi kuşak grubuna dahil olduğu belirlenerek, bu kuşaklara göre kripto varlıklarının ne derece tercih edildiğini ortaya koymak, algısal, yatırım,

internet ve işlem boyutlarının belirlenmesi ve bu alanda akademik boşluğun doldurulması amaçlanmaktadır.

Bu çalışma, Dünya üzerinde hızla yayılan bu teknolojik finans aracına yaklaşımları ortaya koymak bakımından önemlidir.

4.2. Araştırmanın Evreni ve Kullanılan Yöntemi

Çalışmadaki ana evren, Türkiye'deki 18 yaş ve üzeri bireylerdir. Anketimize 18 yaş ve üzeri bireyler dâhil edilmiştir. Zamansal kısıtlamalar, anket uygulamanın pahalı oluşu vb. nedenlerden dolayı ana evrenin tamamına ulaşmak mümkün değildir. Bu yüzden olasılık dışı örnekleme yöntemlerinden, kolay örnekleme yöntemi seçilmiş, toplamda 360 kişiyle örneklem oluşturulmuştur. Türkiye'de ki kripto varlıklar hakkında bilgi sahibi olan veya olmayan 18 yaş altında kalan bireyler araştırmaya dahil edilmemiştir.

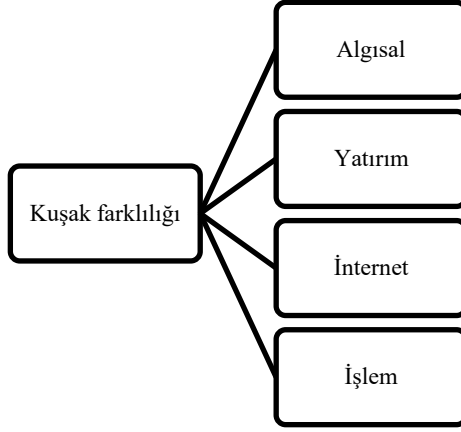
Bu çalışmada, anket yöntemiyle birincil veriler elde edilmiştir. Çalışmadaki anketin katılımcılara uygulamasında etik kuruldan izin alınmıştır. Ankete ilişkin formlarının bir kısmı katılımcılara internet yoluyla bir kısmı ise yüz yüze ulaştırılmıştır. Toplamda 417 adet anket yapılmış fakat katılımcıların ciddiyetle cevaplamayanları çıkarılmıştır. Toplamda 360 adet anket cevaplandırılmış ve analize dâhil edilmiştir.

Çalışmada yer alan anket formu; İri (2021)'nin "Finansal pazarlama kapsamında kripto para pazarlaması, kripto para birimlerinin bilinirliği ve farkındalığı", Uçkun ve Dal (2021)'in "Kripto para yatırımcılarında finansal risk toleransı", ile Özay ve Mirgen (2021)'in "Kripto para yatırımcılarının bilgi düzeylerine etki eden faktörler ve algı düzeyleri üzerine bir inceleme" konulu çalışmalardan yararlanılarak oluşturulmuştur.

Hazırlanmış olan anket çalışması üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde; demografik sorular, ikinci bölümde bilgi düzeylerinin ölçülmesi ve üçüncü bölümde ise yatırım düzeylerinin ölçülmesi başlıklarından oluşan 3 bölümlük ölçek kullanılmıştır. İlk 4 soru katılımcıların demografik özelliklerini, 7 soru bilgi düzeylerinin ölçülmesini ve kalan 20 soru ise

katılımcının yatırım düzeylerinin ölçülmesini sağlayan soruları oluşturmaktadır. (5)'li likert ölçeği kullanılmıştır. Ölçek; (1) Hiç katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle katılıyorum'dan oluşmaktadır. Sorulara verilen yanıtlar SPSS veri analizi programıyla analiz edilmiştir.

Şekil 1. Soruların Genel Dağılımı

4.3. Araştırma Bulguları ve Verilerin Analizi

Türkiye’de ki kuşak gruplarının, kripto varlıkları ne düzeyde tercih ettiği veya etmediği bu problemi oluşturmaktadır. Çalışmada birincil kaynak araştırması yapılmıştır. Araştırmada katılımcılara yöneltilen soruların genel dağılımı; kripto varlıklara yatırım yapan katılımcıların algısal yaklaşımı yatırım düzeyi, yatırımlarda internet ve teknolojik düzey, işlemlerin yapılmasındaki durumun belirlenmesi şeklindedir. Ankette yer alan soruların genel dağılımı aşağıdaki şekilde olduğu gibidir.

Bu bölümde katılımcıların sorulara vermiş oldukları yanıtlar esas alınarak analiz edilmiştir. Katılımcıların demografik ve bazı kişisel bilgilerine yönelik analiz sonucuna göre bilgilere Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Örnekleminin Demografik Bulguları

Sosyo-demografik Özellikler	S	%	Kümülatif %
Yaş			
1945 ve öncesi	3	0,8	0,8
1946-1964	4	1,1	1,9
1965-1979	30	8,3	10,3
1980-1994	116	32,2	42,5
1995-2000	105	29,2	71,7
2001-2004	102	28,3	100,0
Toplam	360	100	
Cinsiyet			
Kadın	193	53,6	53,6
Erkek	167	46,4	100
Toplam	360	100	
Eğitim Durumu			
Okuma yazma yok	2	0,6	0,6
İlköğretim	10	2,8	3,3
Lise	41	11,4	14,7
Ön lisans-Lisans	249	69,2	83,9
Yüksek lisans-Doktora	58	16,1	100,0
Toplam	360	100,0	
Gelir Durumu			
0-5.500 ₺	170	47,2	47,2
5.501-6.500 ₺	38	10,6	57,8
6.501-10.000 ₺	49	13,6	71,4
10.001 ve üzeri ₺	103	28,6	100,0
Toplam	360	100,0	

Tablo 1 değerlendirildiğinde; katılımcıların % 0,8'i (1945 ve öncesi yaş aralığı) sessiz kuşağı; %1,1'i (1946-1964 yaş aralığı) nüfus patlaması kuşağını; %8,3'ü (1965-1979 yaş aralığı) X kuşağını; %32,2'si (1980-1994 yaş aralığı) Y kuşağını; %29,2'si (1995-2000 yaş aralığı) milenyum kuşağını ve %28,3'ü ise (2001 ve sonrası yaş aralığı) Z kuşağını oluşturmaktadır. Kuşaklara göre dağılımına baktığımızda (1980-1994 yaş aralığında olanlar) Y kuşağı çoğunluktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin %53,6'sı kadın; %46,4'ü erkeklerden oluşmaktadır. Araştırmaya dâhil olan bireylerin cinsiyetlerine bakıldığında aralarında yakın bir oran olduğu görülmektedir.

Eğitim durumu incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin %0,6'sı okuma yazma bilmemekte; %2,8'i ilköğretim mezunu; %11,4'ü lise mezunu; %69,2'si ön lisans –lisans mezunu ve %16,1'i ise yüksek lisans-doktora mezunu olmaktadır. Araştırmaya en fazla önlisans–lisans derecesine

sahip bireylerin katıldığı görülmektedir. En az katılımın ise okuma yazma derecesine sahip olmayan bireylerin katıldığı görülmektedir.

Gelir durumuna göre değerlendirildiğinde araştırmaya katılan bireylerin %47,2'si (0-5.500) ₺; %10,6'sı (5.501-6.500) ₺; %13,6'sı (6.501-10.000) ₺ ve %28,6'sı (10.001 ₺ve üzeri) gelir durumuna sahiptir. Araştırmaya katılan 170 kişi (%47,2) düşük gelir seviyesine sahipken 103 kişi (%28,6)'sı ise yüksek gelir seviyesine sahiptir. Bu çizelgede gelir durumunu 5.500 ₺ başlatma nedenimiz 28.09.2022 tarihinde asgari ücretin 5.500 ₺ olmasıdır.

Tablo 2. Katılımcıların Bilgi Düzeylerine İlişkin Bulgular

Kripto para ile ilgili bilginin ilk nereden edinildiği	S	%	Kripto para ile ilgili son bilginin nereden edinildiği	S	%
-Aile	17	4,7	-Aile	11	3,1
-Eş, dost, arkadaş	132	36,7	-Eş, dost, arkadaş	90	25
-İnternet web siteleri	99	27,5	-İnternet web siteleri	158	43,9
-Sosyal Medya	95	26,4	-Sosyal Medya	86	23,9
-Diğer	17	4,7	-Diğer	15	4,2
Toplam	360	100	Toplam	360	100
En çok ilgi çeken veya yatırım yapılan kripto para türü	S	%	Katılımcıların kripto para birimlerine güvenme durumları	S	%
-Bitcoin	249	69,2	-Çok güvenir	11	3,1
-Ethereyum	55	15,3	-Güvenir	70	19,4
-Ripple	4	1,1	-Yorumsuz	132	36,7
-LTC	2	0,6	-Güvenmez	90	25
-Diğer	50	13,9	-Hiç güvenmez	57	15,8
Toplam	360	100	Toplam	360	100
Katılımcıların tercih edebileceği alım-satım işlemlerinin platformlar yapıldığı	S	%	Kripto para yatırım yapılma süresi	S	%
-Binance	154	42,8	-Henüz yapmamaktayım	246	68,3
-Huabi	1	3	-Bir haftadır	4	1,1
-BTC Turk	71	19,7	-Bir aydır	7	1,9
-Paribu	43	11,9	-Bir senedir	33	9,2
-Diğer	91	25,3	-Bir seneden daha fazla	70	19,4
Toplam	360	100	Toplam	360	100
Kripto para yatırım		%			

portföyünün gözden geçirme sıklığı	S			
-Her gün	49	13,6		
-Haftada birkaç kere	28	7,8		
-Ayda birkaç kere	32	8,9		
-Senede birkaç kere	25	6,9		
-Diğer	226	62,8		
Toplam	360	100		

Tablo 2’de anket çalışmasının ikinci bölümünde yer alan soruların dağılımı incelenmiştir. “*Kripto para birimleri ile ilgili söylemleri ilk nereden duydunuz?*” Sorusuna verilen yanıtlar; en çok 132 kişi (%36,7) eş, dost, arkadaş şeklinde denilmiş, ikinci olarak 99 kişi (%27,5) internet web siteleri bu yanıtı takip etmiştir. En az ise aile ve diğer seçenek şekilde yanıtlanmıştır. Bu soruya verilen yanıtlar değerlendirildiğinde katılımcıların çoğunluğu kripto para birimleri ile ilgili ilk söylemi eş, dost, arkadaştan duyduğu belirlenmiştir.

“*Katılımcıların kripto para birimleri ile ilgili son bilgi durumlarını nereden edinildi?*” Sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde; çoğunluk 158 kişi (%43,9) internet web siteleri olarak yanıtlamış, ikinci olarak 90 kişi (%25) ise eş, dost, arkadaş şeklinde görüşlerini sunmuşlardır. Katılımcıların 11 kişi (%3,1) ise aile şeklinde verdikleri yanıtlar ile en az paya sahip olduğu görülmüştür. Katılımcıların çoğunluğu kripto para birimleri ile ilgili son bilgi durumları internet web sitelerinden elde etmektedir. Sosyal medyadan da bilgi edinebilen katılımcılarında olduğu görülmüştür.

“*En çok ilgi çeken ya da yatırım yapılan kripto para birimi*” verilen yanıtlar; çoğunluk olarak 249 kişi (%69,2) Bitcoin demiştir. Ethereum, Ripple, LTC ve diğer şeklinde diyen katılımcı görüşleri de vardır. Diğer kapsamda belirtilen katılımcı görüşleri Tether, Solana, BNB şeklindedir. Katılımcıların çoğunluğunun en çok ilgisini çeken, yatırım yapılan kripto para birimi Bitcoin, en az ise LTC olduğu belirlenmiştir.

“*Kripto para birimlerine güvenme durumları nedir?*” verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcılar 132 kişi (%36,7) yorumsuz, 90 kişi (%25) güvenmez, 70 kişi (%19,4) güvenilir şeklinde çoğunluk olarak yanıtlamışlardır. Çok güvenir ise 11

kişi (%3,1) ile en az paya sahiptir. Katılımcıların çoğunluğu kripto para birimlerine güvenme durumları yorumsuz olmuştur.

“Kripto para birimlerinin alım-satım işlemlerinin yapıldığı tercih edilebilecek platformlar nelerdir?” verilen yanıtlarda; en çok Binance 154 kişi (%42,8) Binance belirtilmiş, en az ise Huabi şeklinde yanıtlarda görülmüştür. Çoğunluk alım-satım yaparken Binance platformunu tercih etmiştir.

“Ne kadar süredir kripto para yatırımı yapmaktasınız?” verilen yanıtlar incelendiğinde; en çok 246 kişi (%68,3) ile henüz yapmamaktayım yanıtı verilmiştir. Katılımcılardan 4 kişi (%1,1) bir haftadır şeklinde verdikleri yanıtlar ise en az paya sahiptir. Katılımcıların çoğunluğu kripto para yatırımı henüz yapmadığı belirlenmiştir.

“Kripto para yatırım portföyünün gözden geçirme sıklığı?” Sorusuna verilen yanıtlar değerlendirildiğinde; 226 kişi (%62,8) diğer ve 49 kişi (%13,6) her gün şeklinde verilen yanıtlar çoğunluktadır. Bu yanıtların yanı sıra haftada birkaç kere, ayda birkaç kere, senede birkaç kere şeklinde yanıtlar takip etmiştir. Katılımcıların çoğunluğu kripto para yatırım portföyünü düzenli olarak gözden geçirilebilecek ölçüde “diğer” şekilde gözden geçirdiği belirlenmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Yatırım Düzeylerine İlişkin Bulgular

	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
-KP ideal bir yatırım aracıdır.	136	37,8	86	23,9	78	21,7	48	13,3	12	3,3
-KP birimleri dünya genelinde gelecekte geçerli bir para birimi olacağını düşünüyorum.	75	20,8	71	19,7	74	20,6	95	26,4	45	12,5
-KP birimlerinin diğer yatırım araçlarına göre daha çok kazandıracağını düşünüyorum.	86	23,9	93	25,8	90	25	57	15,8	34	9,4

-KP birimlerinin gelecekte fiziksel paranın yerini alacağını düşünüyorum.	73	20,3	72	20,0	87	24,2	81	22,5	47	13,1
-Covid-19 süresince kripto para birimleri dikkat çekmiştir.	55	15,3	32	8,9	37	10,3	116	32,2	120	33,3
-Türkiye'deki kuruluşların kripto para sistemine geçmede geç kalmıştır.	66	18,3	76	21,1	99	27,5	70	19,4	49	13,6
-KP işlemlerinin riskli olduğunu düşünüyorum.	52	14,4	41	11,4	48	13,3	101	28,1	118	32,8
-Gelecekte birçok insan kripto para kullanmaya başlayacaktır.	53	14,7	52	14,4	86	23,9	112	31,1	57	15,8
-KP ile işlem yapmayı düşünüyorum.	122	33,9	83	23,1	90	25,0	38	10,6	27	7,5
-İnternet ve teknoloji kullanımı kripto paralara olan ilgimi artırır.	98	27,2	79	21,9	53	14,7	89	24,7	41	11,4
-KP için internet ve teknoloji kullanımı işlem maliyetini yükseltir.	84	23,3	95	26,4	93	25,8	62	17,2	26	7,2
-KP işlemlerinin karmaşık bir süreç olduğuna inanırım.	62	17,2	58	16,2	57	15,8	109	30,3	74	20,6
-KP işlemlerinde kullanılan aracı kurumlar güvenlidir.	104	28,9	100	27,8	112	31,1	30	8,3	14	3,9
KP için internet ve teknoloji kullanımı işlem kolaylığı sağlar.	66	18,3	54	15,0	71	19,7	106	29,4	63	17,5
KP madencilğini ve nasıl yapıldığını biliyorum.	152	42,2	82	22,8	45	12,5	59	16,4	22	6,1
Teknik analiz için mum grafik formasyonları hakkında bilgi sahibiyim.	173	48,1	73	20,3	48	13,3	39	10,8	27	7,5
KP alım satım işlemlerinden	111	30,8	64	17,8	68	18,9	51	14,2	66	18,3

elde edilen gelirlere yasal vergilerin getirilmesini istiyorum.										
Borsalara güvenilmediği için kripto varlıklar soğuk cüzdanlarda saklanabilir.	137	38,1	83	23,1	82	22,8	36	10,0	22	6,1
KP sürekli alıp satmak için değil uzun süre cüzdanda tutulmak amaçlı alınabilir.	150	41,7	66	18,3	71	19,7	42	11,7	31	8,6
KP teknolojisi hem finans hem de bilişim dünyasına büyük bir yenilik getirmiştir.	78	21,7	49	13,6	66	18,3	90	25,0	77	21,4

*KP (Kripto Para)

Katılımcıların yatırım düzeylerindeki görüşleri incelendiğinde; çoğunluğun kripto para birimlerinin ideal yatırım aracı olmadığı, gelecekte dünya genelinde para birimi olacağı, diğer yatırım araçlarına göre daha fazla kazandıracığı konusunda kararsız oldukları, fiziksel paranın yerini alacağı konusunda kararsız oldukları şeklindedir. Covid 19 döneminde kripto para birimlerinin daha çok dikkat çektiği, Türkiye’de kuruluşların kripto paraya geçişte geç kalındığı konusunda çoğunluk olarak kararsız görüş belirtmişlerdir. Kripto para işlemlerinin riskli olduğu ve gelecekte birçok kişinin kripto para kullanmaya başlayacakları, kripto para ile ilgili işlem yapmayı düşünmedikleri şeklinde katılımcıların çoğunluğu görüşlerini belirtmişlerdir. İnternet ve teknolojinin kripto paralara ilgiyi arttırması konusunda çoğunluk arttırmayacağı görüşünü belirtse de arttırabileceği konusunda görüşlerde vardır. İnternet ve teknoloji kullanımının maliyeti arttıracığı konusunda; katılmayan ve kararsız kalan şeklinde yanıtlayan katılımcıların görüşleri yakın bir değerde olsa da çoğunluk katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Yapılan işlemlerin karmaşık olduğu, aracı kurumların güvenli olması konusunda çoğunluğun kararsız kalmakla birlikte katılmadıklarını belirten katılımcılarda söz konusudur. İnternet ve teknoloji kullanımının işlemlerde kolaylık sağlayabileceği, para madenciliğinin nasıl yapıldığı ve teknik

analiz konusunda bilgi sahibi olmadıkları diğer görüşler arasındadır. Alım-satım işlemlerinde elde edilen kazançlardan yasal vergilerin alınması konusunda çoğunluk hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Borsaya güvenilmediği için varlıklarını soğuk cüzdanda saklanabileceği konusunda katılımcıların çoğunluğu hiç katılmadıklarını belirtse de kararsız kalan ve katıldığını belirten katılımcı görüşleri de mevcuttur. Kripto paraları alıp-satmak yerine uzun süreli cüzdanda tutmak için işlem yapılmaması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca finans ve bilişim dünyasına yenilik getirebileceğini belirtmişlerdir. Katılımcıların yanıtlarına göre kripto paraları genel olarak yenilik, kullanım kolaylığı ve gelecekte tüm dünya da uygulanabilir olduğunu düşünseler de günümüzde kullanılan fiziksel paranın daha fazla tercih edilebileceği görüşünün daha fazla hakim olduğu söylenebilir.

Verilerin analizinde; güvenilirlik analizine, anova, t testine ve korelasyon analizine yer verilmiştir.

Güvenilirlik Analizi

Güvenilirlik analizinde soruların birbirleriyle yakınlıkları incelenerek analiz yapılmaktadır. Cronbach Alpha değeri; bir ölçekteki soruların varyanslarının toplamı, genel varyansa bölünerek elde edilir (Eymen, 2016: 74). Alfa katsayısı ile bir ölçekteki soruların, belirli gruplar halinde, türdeş bir yapıyı oluşturup oluşturmadığını belirlemeye çalışılır. 0 ile 1 arasında değer alır. Alfa değerinin negatif çıkması, güvenilirliğin bozulduğu anlamına gelir (Uzunsakal & Yıldız, 2018: 19).

Alfa değeri için şu yorum yapılabilir:

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ölçek güvenilir değildir

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ölçeğin güvenilirliği düşüktür

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ölçek oldukça güvenilirdir

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ölçek yüksek derecede güvenilirdir.

Bu bilgiler doğrultusunda yapılan araştırmanın güvenilirlik katsayısı; $\alpha = 0,914$ tür. Bu değer $0,80 \leq \alpha < 1,00$ arasında olduğu için ölçek yüksek derece güvenilirdir.

Anova ve T Testi Analizi

OneWay Anova testi; ikiden fazla parametrik ana kütle ortalamasının birbirine eşit olup olmadığını test etmek için kullanılır (Kartal, 2006: 68-73). Araştırmaya göre Anova ve t testi analizine göre bilgilere aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

Tablo 4. ANOVA ve T Testi

Değişken	Test
Cinsiyet	P= ,323 T= -,999
Yaş	P= ,011 F= 3,026
Eğitim	P= ,034 F= 2,636
Gelir Durumu	P= ,071 F= 2,360
Bilginin ilk nereden duyulduğu	P= ,367 F= 1,078
Son bilginin nereden alındığı	P= ,028 F= 2,764
En çok yatırım yapılan kripto varlık	P= ,116 F= 1,864
Güven durumu	P= ,000 F= 10,369
Tercih edilen alım-satım platformu	P= ,010 F= 3,375
Yatırım süresi	P= ,000 F= 10,289
Portföyün gözden geçirilme süresi	P= ,000 F=12,254

Anova ve T testi sonucu incelendiğinde, %5 önem seviyesine göre yapılan araştırmanın anlamlılığı testinde; yaş, eğitim, son bilginin nereden alındığı, tercih edilen alım-satım platformu gibi değerlendirmelerde, sig değeri 0,05 küçük olduğundan (sig=p<0,05) anlamlı farklılık vardır. Bu durumda “Kuşak farklılığı ile algısal, yatırım gibi faktörler boyutuna verilen yanıtlar arasında fark vardır.” şeklinde söylenebilir. %5 önem seviyesine göre yapılan araştırmanın anlamlılığı testinde; cinsiyet, gelir durumu, bilginin ilk duyulma yeri, en çok

yatırım yapılan kripto varlık türü, gibi değerlendirmelerde, sig değeri 0,05 büyük olduğundan (sig=p>0,05) anlamlı farklılık yoktur. Bu durumda “Kuşak farklılığı ile algısal, yatırım gibi faktörler boyutuna verilen yanıtlar arasında fark yoktur.” şeklinde değerlendirilebilir. Kripto varlıklara güven, yatırım süresi ve oluşturulan portföyün gözden geçirilme süresi açısından incelendiğinde; p değeri ,000 çıkmıştır. Bu sonuç ile p<0,01 ve p<0,05 olacağı için anlamlı farklılığın olabileceği söylenebilir.

Araştırmanın kuşaklara göre kripto varlıklara yatırım yapan ya da yapmayan katılımcıların demografik özellikleri ve kripto varlık kavramı ile ilgili algılarına ilişkin korelasyon bilgisine Tablo 5’de yer verilmiştir.

Tablo 5. Kuşaklara Göre Kripto Varlıklara Yatırım ile İlgili Algılarına İlişkin Korelasyon Bilgisi

Kuşaklara Göre Kripto Varlıkların Ortalaması			
Yaş	,052	İlgi ve Tercih Edilen Kripto Varlık	,045
Cinsiyet	,170**	Güven Durumu	-,290**
Eğitim Durumu	,111*	Alım-Satım Platformu	-,167**
Gelir Düzeyi	-,112*	Kripto Yatırım Süresi	,307**
İlk Bilgi Edinme Yeri	,093	Portföy Kontrol Süresi	-,231**
Son Bilgi Edinme Yeri	,101		

Korelasyon katsayısı pozitif ve negatif değer almaktadır. Katsayı $r = +1$ pozitif ilişki, $r = -1$ negatif ilişki, $r = 0$ ise korelasyonun olmadığı söz konusudur. Korelasyon katsayısının 1’den büyük olması, örneklem büyüklüğünün yeterli olmadığı, modelin verilere uygun olmadığı şeklinde yorumlanabilir (Karagöz, 2019: 807-808). Araştırmanın korelasyon bilgisi incelendiğinde; yaş, cinsiyet, eğitim durumu, bilginin ilk edinildiği yer, bilginin son edinildiği yer, ilgi duyulan/tercih edilen kripto varlık türü, kripto varlıklara yapılan yatırım süresi gibi değerlendirmede pozitif ilişki vardır. Değişkenler arasında aynı yönde artış/azalış eğilimi söz konusudur. Gelir düzeyi, güven duyulup duyulmadığı, tercih edilen alım-satım platformu ve oluşturulan portföyün kontrol edilme süresi gibi değerlendirmelerde ise negatif ilişki vardır.

Negatif ilişkide ise değişkenlerden biri artarken bir diğerinde azalış ters yönde bir ilişki söz konusudur. Korelasyon genel olarak incelendiğinde; korelasyon ve değişkenler arasında anlamlı ilişki olduğuna dair değerlendirme yapılabilir.

Kripto varlıklara yatırım konusunda kuşaklara göre daha çok genç kuşak tarafından tercih edilirken kuşaklara göre yatırımlarda etkisinin olabileceği, yatırım konusunda güven eksikliğinden kaynaklı tercih edilmeme sebebinin olduğu ve tercih edilirken de daha güvenilir platformların tercih edilmesi gerektiği düşüncesi katılımcılar arasında hakimdir. Burada özellikle kripto varlıklara yatırım konusunda bilgi ve hizmet sağlayıcıların yeterli düzeyde, güvenilir bilgi sunulmasında desteklenmeleri önemlidir. Yapılan yasal düzenlemelerde daha açık ve yeterli düzeyde olunması da bir diğer önemli unsurdur. Yeterli bilgi birikimine sahip ve ön yargılardan arındırılmış yatırımcı profili ile kripto varlıklara yatırımlarda daha iyi düzeyde olmak mümkündür.

5. SONUÇ

İnsanlık tarihinden günümüze kadar yaşam için gerekli olan olguları yaşayan insan topluluğu kuşak olarak tanımlanmıştır. Kuşakların harf olarak anılması ise 1991'de Generation X: Talesfor an Accelerated Culture adlı romanın yazılmasıyla başlamıştır. Kuşaklar günümüze gelene kadar çeşitlenmiş ve çeşitli isimler ile anılmıştır. Bunlar sırasıyla; sessiz kuşak, nüfus patlaması kuşağı, X kuşağı, Y kuşağı, milenyum kuşağı ve Z kuşağı şeklindedir.

Para, yaşam koşullarımızı etkileyen, homojen ve taşınmaya elverişli olan, borç ilişkilerinin bitmesini sağlayan, değerini koruyan icattır. Günümüze kadar çeşitli para türleri kullanılmıştır. Bunlar; emtia, altın ve gümüş, temsili, itibari, dijital ve sanal paralar olmuştur.

Kripto varlıklar ise tokenler ve kripto paralardan oluşmaktadır. Kripto para birimleri, sanal paraların içerisinde yer almaktadır. Kripto para, hiçbir devlete ait olmayan (anonim olan), elektronik ortamda matematiksel formüllerle üretilen, sanal özellik taşıyan, kontrol merkezi olmayan, güvenilirliği ispat edilmiş, küresel alternatif para birimidir. İlk kripto para "BTC" dir. Çeşitli kripto para türleri vardır. Bunlara; ETH,

BCH, LTC, XRP, ZEC, Dogecoin, IOTA örnek verilebilir. Kripto para piyasasında altcoinlerde bulunmaktadır. Altcoin'in, BTC farkı geliştiricilerinin bilinmesidir. Altcoinleri yaratmalarındaki amaç ise kripto paralarda eksik kalan kısmı tamamlamaktır.

Literatürde konuya ilişkin çalışmalara yönelik araştırma yapılmıştır. Literatürde kripto varlıklara yönelik son zamanlarda bazı çalışmalar yapılmış ancak kuşaklara göre yatırım algılarına yönelik doğrudan bir çalışma yapılmamıştır. Birçok alanda çalışmalar yapılmış olmasına karşın kripto varlıkların uygulama boyutunda yeterli düzeyde açık ve kesin açıklamalar, yasal düzenlemeler bulunmamaktadır. Yapılan birçok çalışmada öneri niteliğindedir.

Araştırma kısmında; “kuşaklara göre kripto varlıkların incelenmesi” konusu ele alınmıştır. Kuşaklara göre kripto varlıkların tercihi, yatırım açısından algının ne yönde olduğu araştırılmıştır. Araştırmanın amacı ve önemi, evreni ve örnekleme, sınırlılıkları, veri toplama yöntemi, hipotezleri ve verilerin analizleri yapılmıştır. Analiz kısmında; katılımcıların demografik ve kripto varlıkların yatırımına ilişkin düşüncelerine yönelik frekans dağılımı, güvenilirlik analizi, anova testi, t testi ve korelasyon analizi yapılmıştır. Çalışmada, katılımcıların hangi kuşak grubuna girdiği belirlenerek, kuşakların çeşitli dağılım (algısal, yatırım, işlem, internet gibi) yardımıyla, teknolojik finans aracı olan kripto varlıklara yaklaşımları tespit edilmiştir.

Araştırmada çoğunlukla, kadın katılımcının, Y kuşağının, ön lisans-lisans mezununun ve düşük-orta gelir düzeyine sahip kişilerin katılım sağladığı belirlenmiştir. Katılımcıların çoğunluğunun kripto para yatırımı yapmadığı ve yatırım portföylerinin olmadığı, kripto para birimleri ile ilgili ilk söylemleri eş, dost, arkadaştan duydukları, son bilgileri ise internet sitelerinden edindikleri, en çok ilgi çeken ve yatırım yapıldığını düşündükleri kripto para biriminin Bitcoin olduğunu, kripto para birimlerine güvenme durumlarının yorumsuz olduğu, alım-satım işlemleri yaptıkları platformun ise Binance olabileceğini düşünmektedirler.

Çalışma da güvenilirlik analizi yapılmış, yapılan güvenilirlik analizi sonucuna göre yüksek düzeyde güvenilirliğin olduğu belirlenmiştir. Anova ve t testi

uygulanmış, değerlendirme sonucunda göre; %5 önem seviyesine göre yapılan araştırmanın anlamlılığı testinde; yaş, eğitim, son bilginin nereden alındığı, tercih edilen alım-satım platformu gibi değerlendirmelerde, sig değeri 0,05'ten küçük olduğundan, kuşak farklılığı ile algısal, yatırım faktörleri boyutuna verilen yanıtlar arasında fark olabileceği söylenebilir. Cinsiyet, gelir durumu, bilginin ilk duyulma yeri, en çok yatırım yapılan kripto varlık türü, gibi değerlendirmelerde, sig değeri 0,05'ten büyük olduğundan kuşak farklılığı ile algısal, yatırım gibi faktörler boyutuna verilen yanıtlar arasında fark olmayabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon genel olarak incelendiğinde; korelasyon ve değişkenler arasında anlamlı ilişki olduğuna dair değerlendirme yapılabilir.

Yapılan bu çalışmada kuşaklara göre incelendiğinde genel ulaşılan sonuç, Y kuşağın daha fazla katılım sağladığı, kripto varlıklara yatırımın başlangıçta ilgi çekici olmasına karşın, son dönemlerde güvenilirlik konusunda eksikler olması nedeni ile tercihlerde belirsizliklerin olabildiği söylenebilir. Dijital para uygulamasının gelecekte birçok uygulamanın yerini alabileceği olasılığı üzerine, kripto varlıklara yönelik uygulama boyutunda yasal düzenlemeler yapılması ve bilimsel çalışmalara daha fazla ağırlık verilmesi ile yatırım konusunda daha doğru bilgiler sunulabilir ve bazı önyargıların, yasadışı işlemlerin ortadan kaldırılması sağlanabilir. Güven sağlanarak yatırımların ya da işlemlerin yapılmasında daha fazla tercih edilmesi söz konusu olabilir.

Etik Beyanı: *Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Akademik İzdüşüm Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir. Bu çalışmanın etik kurul onayı Bitlis Eren Üniversitesi Etik İlkeleri ve Etik Kurulu'ndan 2022/11-1 protokol no ve E.2765 nolu karar ile 28.09.2022 tarihinde alınmıştır.*

Destek ve Teşekkür: *Bu araştırmanın hazırlanmasında herhangi bir kurumdan destek alınmamıştır.*

Katkı Oranı Beyanı: *Araştırmanın kavramsal kısımlarının ve analiz kısımlarının hazırlanmasında birinci ve ikinci yazar eşit*

oranda katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı: Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar çatışma beyanımız bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Acılıoğlu, İ. (2021). *İş'te Y Kuşağı*. Elma Yayınevi.
- Adıgüzel, O., Batur, H. Z. & Ekşili, N. (2014). Kuşakların Değişen Yüzü ve Y Kuşağı ile Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 165-182.
- Ağlargoş, O. (2017). Kuşaklar ve Çalışma Hayatı, İçinde: Kuşaklar Kavramına Disiplinler Arası Bakış İçinde. Özkoç, H. & Bayrakdaroğlu, F. (Ed.), s. 27-57, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Alsancak, B. C. (2020). *Tüketicilerin Ödeme Yöntemi Olarak Kripto Para Kullanımına Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi.
- Akay, M. K., Canik, F., Yeşilyurt, C. & Günkut, M. Ş. (2021). Yapay Zeka Teknikleri İle Kripto Para Değeri Tahmini. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 14(1), 72-101.
- Altuntuğ, N. (2012). Kuşaktan Kuşağa Tüketim Olgusu ve Geleceğin Tüketici Profili. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 203-212.
- Aslantaş Ateş, B. (2016). Kripto Para Birimleri, Bitcoin ve Muhasebesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 349-366.
- Atabay, G., Penbek, Ş., Zaptçioğlu, D., & Ucel, E. B. (2013). Clash of Generations at Workplace: What Does Business Ethics Meanto Different Generations in Turkey?. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 2(9), 532-538.
- Atik, M., Köse, Y., Yılmaz, B. & Sağlam, Y. (2015). Kripto Para: Bitcoin ve Döviz Kurları Üzerine Etkileri. *Bartın Üniversitesi İ.B.B.F. Dergisi*, 6(11), 247-250.

- Aydemir, M. & Dinç, M. S. (2015). İş ve Yaşam Dengesi Arayışında Kuşak Farklılıklarının ve Kuşakların İş Değerlerinin Etkisi Üzerine Bir Model Çalışması. *23.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, C:2*, 867-887.
- Baek, C. & Elbeck, M. (2015). Bitcoins as an Investment or Speculative Vehicle? a First Look. *Applied Economics Letters*, 22(1), 30-34.
- Bankalar.org (2023, Temmuz). Para Nedir? <http://www.bankalar.org/bankacilik-terimleri/>
- Bencsik A., Horvath-Csikos G. & Juhasz T. (2016). Y and Z Generations at Workplaces. *Journal of Competitiveness*, 8(3), 90-106.
- Büyükhelveçigil, M. (2021). *X, Y ve Z Kuşağını Anlamak*. Optimist Yayınevi.
- Carter, C. (2018). *Bitcoin: Users' Characteristics, Motivations and Investment Behaviours*. (Unpublished PhD Thesis). Federation Business School Federation University.
- Çarkacıoğlu, A. (2016). Kripto-Para Bitcoin Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Dairesi. https://www.researchgate.net/publication/340546978_kripto-parabitcoin
- Davis, E. (2016). *Work Value Priority of Millennial Students*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Eastern Michigan Üniversitesi.
- Dayanan, D. (2021). Kripto Para Birimleri ve Türkiye'deki Yasal Uygulamaları. *Rahva Teknik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 37.
- Demirkaya, H., Akdemir, A., Karaman, E. & Atan Tarlacı, Ö. (2015). Kuşakların Yönetim Politikası Beklentilerinin Araştırılması. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 186-204.
- Demiroğlu, S. (2020). Bitcoin ve Ethereum Arasındaki İlişki: Toda-Yamamoto Nedensellik Testi. *International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(33), 1903-1911.
- Erarslan, C. (2020). Bitcoin'in Özellikleri, Teknolojik Altyapısı, Ulusal Para Sistemleri İçin Oluşturduğu Fırsat ve

- Tehditler. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 39, 23-35.
- Eymen, U.E. (2017). *SPSS15.0 ile Veri Analizi*. İstatistik Merkezi.
- Glass, A.(2007). Understanding Generational Differences for Competitive Success. *Industrial and Commercial Training*, 39(2), 98-103.
- Güngör Karyağdı, N. ve Yolci, M. (2023). Kripto Para Kavramı ve Denetimi, *Turkish Business Journal*, 4(7), 1-13.
- Halaburda, H. & Gandal, H. (2014). Competition in the Cryptocurrency Market. *Bank of Canada Working Paper*, 1-29.
- İri, R. (2021). Finansal Pazarlama Kapsamında Kripto Para Pazarlaması ve Kripto Para Birimlerinin Bilinirliği Ve Farkındalığı. *ASBİ Abant Sosyal Bilimler Dergisi*. 21 (3/ Güz), 811-833.
- İşler, B., Takaoğlu M. ve Küçükali U. F. (2019). Blokzinciri ve Kripto Paraların İnsanlığa Etkileri, *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 3(2), 71-83.
- Joshi, A., Dencker, J. C. & Franz, G. (2011). Generations in Organizations. *Research in Organizational Behavior*, 31, 177-205.
- Karagöz, Y. (2019). *SPSS-Amos-Meta Uygulamalı İstatistiksel Analizler*. Nobel Yayıncılık.
- Karaoğlu, S., Arar, T. & Bilgin, O. (2018). Türkiye’de Kripto Para Farkındalığı ve Kripto Para Kabul Eden İşletmelerin Motivasyonları. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 6(2), 15-28.
- Kartal, M. (2006). *Bilimsel Araştırmalarda Hipotez Testleri*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Korkmazgöz, Ç., Şahin, S. & Ege, İ. (2022). Bitcoin ve Borsa İstanbul Endeksleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 24(1), 89-108.

- Kupperschmidt, B. R. (2000). Multigeneretional Employees: Strategies for Effective Management. *The Health Care Manager*, 19(1), 65-76.
- Kurt, A. (2021). Pandemi Döneminde Brent Petrol ve Kripto Paralar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Levickaite, R. (2010). Generations X, Y, Z: How Social Networks form the Concept of the World without Borders (the case of lithuania). *LIMES: Cultural Regionalistics*. 3(2), 170-183.
- Licata, P. P. (2007). *Multiple Generations in The Workplace: A Study Comparing Work Values of Different Generations of Workers*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Capella Üniversitesi.
- Lub, X., Bal, P.M., Blomme, R.J & Schalk, R. (2014). *Why Do Generational Differences in Psychological Contracts Exist? Generational Diversity At Work: New Research Perspectives* (s.37-51). (E.Perry Ed.). Routledge.
- Lyons, S. (2003). *An Exploration Of Generational Values in Life And At Work*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Carleton Üniversitesi.
- Lyons, S. T, Duxbury, L. & Higgins, C. A. (2005a). An Empirical Assessment of Generational Differences in Work Related Values. *Administrative Sciences Association of Canada*, 26, 62-71.
- Marcus, M. (2014). *Work Values And Generational Differences: Using Work Values to Understand Generational Differences in the Canadian Work Place*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Capella Üniversitesi.
- Nakamoto, S. (2009). Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System:2.www.bitcoin.org
- Nakamoto, S. (2008, Aralık). Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>.
- Onay, A. (2018). Accounting of Crypto-Currencies and an Evaluation on The Impact of Crypto-Currency on the

- Internal Control Of Enterprises. Yüksel Akay Unvan (Ed.), s. 469-492, Gece Kitaplığı, Ankara.
- Onay, A. (2021). Muhasebe Konularında Bilimsel Yaklaşım ve Araştırmalar İçinde: Blok Zincir Teknolojisinin Denetime Etkisi ve Literatüre İlişkin Bilimetric Bir Araştırma. Şahin Karabulut (Ed.), s. 190-220, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Özay, M. A. & Mirgen, Ç. (2021, Aralık). Kripto Para Yatırımcılarının Bilgi Düzeylerine Etki Eden Faktörler ve Algı Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme. *International Journal of Economics and Political Science Academic Research*. ISSN:2564-7822.
- Özel, Ç. H. (2017). Kuşak Kavramı ve Turizme Yansımaları İçinde: Kuşak Kavramına Disiplinler Arası Bakış. H. Özkoç & F. Bayrakdaroğlu (Ed.), s. 1-27, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Paya, M.. (1994). *Para Teorisi ve Para Politikası*. Filiz Kitabevi.
- Phillip, A., Chan, J. S., & Peiris, S. (2018). A New Look at Cryptocurrencies. *Economics Letters*. 163 (C), 6-9.
- Pinzaru, F., Vatamanescu, E. M., Mitan, A., Savulescu, R., Vitelar, A., Noaghea, C. & Balan, M. (2016). Millennials at Work: Investigating the Specificity of Generation Y Yersus Other Generations. *Management Dynamics in the Knowledge Economy*, 4(2), 173-192.
- Rouhani, S. & Abedin, E. (2019). Crypto-Currencies Narrated on Tweets: A Sentiment Analysis Approach. *International Journal of Ethics and Systems*, 36(1), 58-72.
- Ryder, N. B. (1965). The Cohort as A Concept in the Study of Social Change. *American Sociological Review*, 30(6), 843-861.
- Sayın, K.Ş. & Mercan, E. (2018). Kripto Para Birimleri: Vergilendirmesi ve Dünyadaki Uygulamaları. *Journal of Socialand Humanities Sciences Research*,5(20), 701-711.
- Schuman, H., & Scott, J. (1989). Generations and Collective Memories. *American Sociological Review*, 54(3), 359-381.
- Seçkin Büyük, S. (2005). Biz Kuşağı Geliyor. *Capital Aylık İş ve Ekonomi Dergisi*,13(10), Ekim.

- Senbir, H. (2004). *Z Son İnsan mı?*. İstanbul: O Kitaplar.
- Serçemeli, M. (2018). Kripto Para Birimlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Vergilendirilmesi. *Finans, Politik & Ekonomik Yorumlar*, (639), 33-66.
- Sherrat, E.B. & Cogshall, J.G. (2010). Realizing the Promise of Generation Y. *Educational Leadership*, 67(8), 28-34.
- Smith, J. W. & Clurman, A. (1997). *Rocking the Ages: The Yankelovich Report on Generational Marketing*. Harper Collins.
- Sönmez, A. (2014). Sanal Para Bitcoin. *Türk Çevrimiçi Tasarım, Sanat ve İletişim Dergisi*, 4(3), 1-14.
- Strauss, W. & Howe, N. (1991). *Generations: The History of America's Future, 1584 to 2069*. William Morrow.
- Sütçü, C.S. & Aytakin, Ç. (2018). Bitcoin ve Kripto Para ile İlgili Sosyal Medya Kullanıcılarının Girişimcilik Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication-TOJDAC*, 8(3), 466-488.
- Świątkiewicz, M. M & Poskart, R. (2020). Crypto Currency Perception within Countries: A Comparative Analysis. *European Research Studies Journal*, 23(2), 186-203.
- Teker, E. (2019). *Yatırımcıların Sanal Paralara Olan Yaklaşımları Bitcoin Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyon Üniversitesi.
- Tolbize, A. (2008, Eylül). Generational Differences in the Workplace. https://rtc.umn.edu/docs/2_18_Gen_diff_workplace.pdf.
- Turan, Z. (2018). Kripto Paralar, Bitcoin, Blockchain, Petro Gold, Dijital Para ve Kullanım Alanları, *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(3), 1-5.
- Turner, A. (2015). Generation Z: Technology and Social Interest. *The Journal of Individual Psychology*, 71(2), 103-113.

- Twenge, J. M. (2010). A Review of Empirical Evidence on Generational Differences in Work Attitudes. *Journal of Business Psychology*, 25, 201-210.
- Uçkun, N. & Dal, L. (2021). Kripto Para Yatırımcılarında Finansal Risk Toleransı. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 89, 155-170.
- Uzunsakal, E. & Yıldız, D. (2018). Alan Araştırmalarında Güvenilirlik Testlerinin Karşılaştırılması ve Tarımsal Veriler Üzerine Bir Uygulama. *Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 2(1),14-28.
- Ünsal, M. E. (2009). *Makro İktisat*. İmaj Yayınevi, 2009.
- Yanardağ, N. (2019). *Kripto Para Yatırım Kararları ve Davranışsal Yanılgularının Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Yılmaz, Y. (2007). Kriptoloji Uygulamalarında Hukuki Boyut. *Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 13(1-2), 137-147.
- Yusoff, W. F. W. & Kian, T. S. (2013). Generation Differences in Work Motivation: From Developing Country Perspective. *International Journal of Economy, Management and Social Sciences*,2(4), 97-103.
- Yüksel, F. (2020). Kripto Varlıklar ve IFRS Kapsamında Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*. 13 (2), 429-451.
- Zemke, R., Raines, C. & Filipczak, B. (2000). Generations at Work: Managingthe Clash of Boomers, Gen Xers, and Gen Yers in the Workplace. *American Management Association*.
- Zembat, R., Yılmaz, H., Çelik B. & Değirmenci, Ş. (2020). Alfa Kuşağına Bakış: Öğretmen ve Anne-Baba Görüşleri Üzerinden Okul Öncesi Süreçte Güncel Sorunlar, *Uluslararası Pegem Eğitim Kongresi*, (ss.761-768). Ankara: PEGEM Akademi.

ANALYSIS OF CRYPTO ASSETS BY GENERATIONAL

Extended Summary

Aim:

Investing in crypto assets has become interesting and preferred for investors today. Generations are important in investment choices. Generations have an impact on situations such as the investor's profile level of knowledge and level of use of technological applications. This research aims to determine the preferences, impact and perceptions of investors according to generations in investing in crypto assets. For this purpose this study has evaluated in the effect of generations and the perception of crypto assets in Turkey.

Methods:

The research part of study has used in quantitative research method. The sample has selected by simple random method. A survey has administered to individuals aged 18 and over in 81 provinces in Turkey. This research participated in 360 people. Ethics committee permission has obtained for the survey application. The survey consists of three parts. In the first part there are demographic questions, the second part includes questions about measuring knowledge levels and the third part includes questions about measuring investment levels. The first 4 questions are aimed at measuring the demographic characteristics of the participants. 7 questions are aimed at measuring their knowledge levels and the remaining 20 questions are aimed at measuring the participant's investment levels. (5) Likert scale has used. Scale consists of (1) I strongly disagree, (2) I disagree, (3) I am undecided, (4) I agree, (5) I strongly agree. This research measures the extent to which generation groups in Türkiye prefer or do not prefer crypto assets. This study has conducted in primary source research.

The data collected with the survey technique has analyzed with the SPSS. The data obtained in the research have performed on demographic findings, reliability analysis, Anova test, t test and correlation analysis. This research has

measured in the impact and perception of investments in crypto assets according to generations.

Findings:

Generations are groups of people living in a certain time period. This community has generally accepted standards and characteristics. Generations can have an impact on investment in crypto assets, as in many areas. In the study, conceptual information is included information about the literature and research. Many studies have been conducted on crypto assets in the literature. It has been determined that there is no direct study on investment according to generations. It is planned to contribute to the literature with this study. In the research, participants have asked to questions through surveys. The majority of the participants are Y generation and female participants. The education level is mostly associate degree-bachelor's degree. They first have heard about crypto assets from their spouses, friends. Bitcoin has the most preferred. The majority stated that they have not felt trustworthy for investment. In the study, reliability analysis, Anova test, t test and correlation analysis has conducted in SPSS. According to the analysis results, the reliability analysis result has found to be highly reliable. According to the research results, there is a high correlation in the variables. The data is normally distributed. In the reliability analysis, the questions are analyzed by examining their closeness to each other. These dimensions have examined the differences between generations. The analysis has supported that there is a difference between generational differences and responses to the "perceptual" dimension.

Conclusion and Discussion:

In this study, the participants have determined which generation group fell into. According to generations have been determined with the help of various evaluation (perceptual, investment, transaction, internet, etc). In the study, reliability analysis, Anova test, t test and correlation analysis has conducted in SPSS. As a result, it has determined that the sample size has sufficient and meaningful. In the reliability analysis has examined the closeness of the questions to each other. It has determined that has high the reliability.

Correlation analysis has performed. There is correlation and significant relationship between variables. This study general conclusion, participants have that although investing in crypto assets is initially interesting, there may be uncertainties in preferences due to lack of reliability in recent times. Participants can be supported by providing confidence in investments.